

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Feladv. szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiljeva (Zápolya) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 241
Kiadóhivatal telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam 32. szám.

Szombat, február 11.

Szervezkedés.

A vajdasági magyarság első politikai megmozdulása kapcsán különböző oldalról különböző vélemények hangzottak el. Voltak, akik a magyarság egységbe tömörülését időelőttinek vélték. Olvastunk oly nyilatkozatot, amely feleslegesnek, céltalannak minősíti a Vajdaságban élő legnagyobb számú nemzetiségnek külön pártban való szervezkedését. Más vezető állásban lévő politikusok viszont rokonszenvvel nézik a magyarság politikai alapra helyezkedését, amelytől a szempontok kikristályosodását, a politikai viták eredményesebb és tisztább kialakulását várják. Egy pontban azonban az elhangzott összes nézetek találkoznak: abban, hogy törvényes akadály a magyar egységes párt megalakulásának nincs, mivel a magyar kisebbségnek e joga alkotmányban és szerződésben gyökerezik.

Fiatal új államban élünk, amelynek politikai élete — bár országos pártok e politikának eddig is irányt és célt szabtak — lényegében csak most van kialakulóban. A békeszerződés után keletkezett ideiglenes állapot az opció határidejének lejártával megszűnt, az állami élet sáncái közé az új állampolgárok tekintélyes tömege jutott be, akiknek meg kell találniuk a maguk politikai orientációját, hogy gondosan megválasszák, szilárd pozícióban vehessenek részt az állami fejlődés mindenkit kötelező munkájában.

Kell-e már most hosszasan bizonygatni, hogy a nemzeti kisebbség létező, élő politikai tényező, amelynek éppen létezésénél fogva sajátos életfeltételei, érdekei vannak? Ezeknek elvitatása egyet jelentene a kisebbség fogalmának tagadásával, amelyet pedig érvényben lévő országos és nemzetközi alaptörvények határoznak meg. Meghatározóak azért, mert a törvényhozó tisztában volt azzal, hogy az egymásra utalt polgárokeme szerves egységben élő csoportja az állam általános, nagy célkitűzései mellett sajátos törekvései megvalósulásáért is akar küzdeni, hogy az állam boldogulása mellett kisebb arányú, de lényéből fakadó célkitűzéseket is lát maga előtt, oly célokat, amelyeknek eléréséért a meggyőződés teljes erejével egyedül és kizárólag csak maga a megszervezett kisebbség szállhat sikra.

Ezért természetes és ezért nem is képzelhető el másként, mint hogy az elismert, a valóságban itt élő magyarság a politikai életbe csak a saját életfeltételeinek megteremtésével, tehát csak mint egy élő politikai szerv kapcsolódhat bele. Ennek az igazságnak cáfolatául nem szolgálhat az az érv, hogy a mi törvényeink tudvaleg az igazi demokrácia szellemétől vannak áthatva és hogy ez az ország nem ismer különbséget állampolgárai között. A törvény szelleme a gyakorlati életben válik tetté és valóságá, itt pedig már emberek emberi gyarlóságokkal küzdenek az elvek valóra válásáért, itt már a hétköznapiak változó jelszavakkal zúgó természetes harc

nyilatkozik meg, itt már politikáról és nem törvényről van szó. És a végtelenség ködébe vesző állami életnek, polgárok vagy polgári csoportok életmegnyilvánulásainak új szabályozása válik szükségessé, az állami életnek ez a megnyilvánulása pedig megint csak politikát jelent, amelynél pártok és csoportok legsajátosabb érdekeik szerint kívánják a szükségessé vált új jogrendet megteremteni.

A magyarság szervezkedését egyenesen az életstízhöz hasonló átérés magyarázza. Mint az állam hű polgárai, az állami fejlődés általános céljára szegzett tekintettel, a maguk nemzetiségi életét becsületes és nyílt politikával akarják kiélni.

Előkészületek a választójogi javaslatra.

A nemzeti kisebbségek kérdése.

— A „Torontói” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, febr. 9.

Távol van még ugyan a választási törvényjavaslatnak a szkupstinában való megvitatása, azonban a kormány szükségesnek tartja, hogy a javaslat mielőbb elkészüljön. A minisztertanács azért elhatározta mai értekezletén, hogy a törvénytervezetet kitízi a szombati ülésnek napirendjére. Mivel a javaslat reudkívül nagyfontosságú és nehez feladat ró a kormányra, előbb kiadják azt az összes parlamenti kluboknak megvitatás végett.

Tegnap este újból minisztertanácsi ülés volt, amelyen a nemzeti kisebbségek választójogáról tárgyaltak. Mintegy másfélórás tanácskozás után szétoszlott az érte-

kezet, anélkül, hogy érdemleges döntést hoztak volna ebben a kérdésben.

Beograd, febr. 8.

Radity Sztepan pártja nevében, több pártcsoportnak felhívást küldött, melyben felajánlotta, hogy a választási küzdelemben lépjenek fel közös listával. Ilyen felszólítást kapott többek között a beogradi köztársasági-párt is. A párt azonban elutasította a csatlakozási kérelmet, mert a két csoport programja nem egyeztethető össze. A beogradi köztársaságiak ugyanis egész Jugoszláviát akarják köztársaságnak, Radityék pedig külön Horvátországot kívánják republikának.

Az állam kerületi felosztása.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 9.

A törvényelőkészítő bizottság egyik szakosztálya tegnap folytatta az állam kerületi felosztásáról szóló törvényjavaslat vitáját. Jovanovity Ljuba radikális képviselő felszólalásában azt a véleményt nyilvánította, hogy a tervezetet el kell fogadni. Honjoc klerikális képviselő meg a maga és klubja nevében kifejtette, hogy ellene van a javaslatnak és klubja részéről az ország hat tartományra való felosztását ajánlja. Kristyán szociáldemokrata országgyűlési képviselő a kormány álláspontját vallja magának, de precizírozta azt ugy, hogy nyole-nyolcszáz ezer lakos jusson egy kerületbe. Bosznia-Hercegovina kérdésében nem helyesli a kormány nézetét. Szerinte ezt a területet is fel kell osztani. A törvényelőkészítő bizottság ma délelőtt folytatja a vitát.

A márciusi és áprilisi tizenkettek.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 9.

A pénzügyi bizottság ma délelőtti ülésén speciális vitát tartott a márciusi és áprilisi tizenkettekéről. A tanácskozás befejezése után szavazásra boesajtották a törvénytervezetet. A bizottság kilenc ponttal, hat ellenében részleteiben is elfogadta a kormány javaslatát.

A vidovdani merénylet.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 9.

A régens elleni merénylet tárgyalásának mai, tizedik napján a védőbeszédet folytatták. Popovity Bózsó védő elmondja, hogy a bíróságnak nem szabad politikai tribünné lennie, amelyen egy pártot ítélnék el, hanem bünygyi fórumnak. A merénylő bevallotta, hogy bombát dobott, azt is tudt: kire vetette azt, más bizonyíték azonban, mint saját vallomása, nincsen. Véleménye szerint terror-szervezetek nem léteztek. Dr. Popovity a költség és követelések bejelentésénél kijelenti, hogy a védelemért semmit sem kér. Jovanovity Uros dr. beszéde után befejezték a tárgyalást. A védőbeszédet holnap folytatják.

TÖZSDE

Február 9.

Beograd. Valuták: Dollár 7550, Frank 640, Márka 38-75, Léva 49-25, Lira 3-62, Osztrák korona 1-03.

Devizák: Páris 636, Milano 367-50, Prága 145, Berlin 3845, Wien 103, Sónia 51-75, Bukarest 51-25, Genf 1500, Budapest 1185.

Zürich. (Nyitás.) Devizák: Berlin 270, Budapest 82 és fél, Newyork 517, Milano 2560, Prága 980, Zagreb 175, Varsó 15, Wien 17, bélyezett 008.

Zürich (Zárlat.) Devizák: Berlin 266, Newyork 514, London 2249, Páris 4435, Milano 2550, Prága 980, Budapest 82 és fél, Zagreb 170, Varsó 15, Wien 17, bélyezett 008.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 2495, Dollár 642, Font 2450, Frank 5550, Lengyel márka 19, Márka 350, Lira 3150, Osztrák korona 8-25—9-25, Rubel 51, Lei 513, Szokol 1235, Dinár 840.

Devizák: London 2825, Newyork 645, Berlin 324-5, Milano 3187-5, Páris 5525, Prága 1235, Zürich 12550, Wien 8-9, Zagreb 215.

Kihallgatások Ófelségénél

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 9.

A ligai (Dalmácia) földművesek küldöttségét menesztettek Beogradba. Pucelj földművelügyi miniszterhez és kérték az ellátatlan területek élelmezési kérdésének mielőbbi megoldását. Ófelsége Alexander király a délután folyamán kihallgatáson fogadta a dalmáciai földműveseket és hosszasan elbeszélgetett velük a tengerpart élelmezési viszonyairól.

Ugyanekkor tegnap kihallgatáson jelent meg a király előtt a beogradi „Lóverseny Egyesület” részéről dr. Jankovity Velizár volt miniszter és Dungserszki György, akik felkérték ófelségét az egyesület védnökségi tisztségére, amit Alexander király ófelsége készségei elfogadott.

Véget ér a németországi sztrájk.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, febr. 8.

Berlinben valószínűnek tartják, hogy ma este megindul a munka az összes üzemekben. Elsősorban a vasúti forgalom helyreállítását várják, miután a város élelmezése már igen hiányos.

Berlin, febr. 9.

A sztrájkolók ma reggel megkezdtek a munkát valamennyi városi üzemből, miután belátták, hogy a legesekélyebb eredményt sem érték el, követeléseikből semmit sem teljesítettek a hatóságok.

A közönség is a munkások ellen fordult. A város lakossága elkésredetten panaszkodik, hogy sem a háborúban, sem a forradalomban nem élt át oly kellemetlen napokat, mint most a sztrájk idején. A sztrájk vezetői hihetetlen terfort fejtettek ki. Az orosz agitáció szövegében is szerepet játszott a munkások mozgalmában. Aonban mindez nem hozta meg az eredményt, amelyet a munkások vártak. Különösen akkor dönt el a sztrájk sorsa, amikor a sztrájkvezetőség belátta, hogy az elsőrendű életszükségletekről gondoskodó üzemek működését és az élelmiszerek Berlinbe szállítását nem tudja teljesen megakadályozni. A sztrájkolók körében nagy a levertség mozgalmuk sikertelensége miatt.

Ausztria külföldi kölcsönei

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, febr. 9.

Lloyd George az angol alsóházban bejelentette, hogy Ausztria két millió font hitelt kap Angolországtól. ezenkívül az ötszázmillió cseh koronás kölcsönre vonatkozó tárgyalások szintén befejeződtek. Franciaország pedig egymillió fontot ad kölcsön Ausztriának. Összesen tehát százmillió osztrák koronához jut a megszorult Ausztria.

Ezzel kapcsolatban Rosenberg cikket ír a Neue Freie Presse-be „Ausztria meg van mentve, ha maga is akarja” címmel és ebben a cikkben kifejti, hogy mit kell tenni a hitelekkel, hogy el ne tűnjenek. Szerinte az első feladat az állami élelmiszerhozzájárulásoknak megszüntetése, a második a valuta stabilizálása.

Pogány népbiztos, vezérkari főnöke a hadbíróóság előtt

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 8.

Ma délelőtti kezdték meg nagyjócai Farkas Jenő vezérkari alezredesnek, Pogány népbiztos vezérkari főnökének bűnyűgyében a büntető főtárgyalást. A vádirat Farkast felségárulással, rablással és nyilvános erőszakoskodás miatt vádolja. A felségértést úgy követte el, hogy a kommun alatt a 2-ik vöröshadosztály szervezője volt, majd mint Pogány hadtestének vezérkari főnöke előmozdította és támogatta a kommunista akciókat. Balassa terroristától, a halálra ítélt Kelemen századostól elrabolt aranyórát és ezüst cigarettatárcát ajándéknak elfogadta. Végül nyilvános erőszakoskodásért, mert Kelemen százados ellenforradalmi szereplése miatt a vörösek kezére juttatta.

A vádlott, Apáthy Jenő hadbíró-alezredes kérdésére kijelenti, hogy Aradon született, 38 éves s nem erzi magát bűnösnek. Erőszakkal kenyszerítették a vörös hadseregbe való belépésre, később pedig a cseh offenzívánál mint megbízhatatlant elesapták állásától. Balassától soha semmit nem kapott. Kelemen pedig, aki a vörösek elől hozzámenekült védelemért, nem tudta megmenteni. A tárgyalás folyik.

Magyar festőművészek a velencei kiállításon.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 9.

Andaházy Kasnya Béla a velencei kiállítás ügyében interpellációt intézett a kultuszminiszterhez, amelyben kéri, hogy a magyar művészeknek, amikor külföldi utra indulnak, tegye lehetővé, hogy könnyebben haladhassanak rögzítőutjukon. Nem kívánhatja, hogy a kultuszminiszter garantálja a velencei és stockholmi kiállításokon a magyar művészek képeinek megvásárlását, hanem, a legkevésbé amit kérhet, hogy a kormány vállalja a felelősséget azokért a műtárgyakért, amelyeket a velencei és stockholmi kiállításra visznek. Vass József kultuszminiszter az interpellációra tett válaszában többek között azt mondotta, hogy az olaszországi magyar művészek gőpontjának, a velencei háznak restaurálása, az olasz kormány előzenyisége folytán, folyamatosan van. Az olasz kormány tatarozási költségek címén ötvenezer lírát utalványozott ki. Castagnetto budapesti olasz követ pedig biztosította őt, hogy a magyar művészek a legszeretetteljesebb fogadtatásban részesülnek Itáliában.

Hóesés Nápolyban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, febr. 9.

Középelemezországban szokatlan erős és tartósan hideg az időjárás. Róma vidékén és Nápolyban is hóesés volt. Emiatt mindenütt forgalmi zavarok álltak be. Nápolyban husz év óta nem esett hó. A rendellenes időjárás folytán sok a megbetegedés.

Az olasz kormányválság

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, febr. 9.

Az olasz kormánykörökben remélik, hogy del Nicola designált miniszterelnöknek sikerülni fog a kormányt megalakítani. Az olasz király del Nicolát tegnap ismét kihallgatáson fogadta.

Róma, febr. 9.

Del Nicolának miniszterelnökké történt kijelölésével kapcsolatban külügyminiszterként del Martino és Schaurer volt miniszterek neveit emlegetik.

A magyar választójogi törvényjavaslat.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 8.

A választójogi reformról szóló törvényjavaslat holnap kerül a nemzetgyűlés elé. Tekintve az ügy sürgősségét, ezt a javaslatot az összes többi törvénytervezeteket megelőzően fogják tárgyalni.

Budapest, febr. 9.

A kisczardapárt ma indítványt terjesztett a választójogi bizottság ülésére, a bírói funkcionáriusoknak a választásokban való részvétele tárgyában, amelyet a kormány már elfogadott.

Az Unió és a genuai konferencia.

Washington, febr. 9.

Az Unió kormánya nem fogadta el a genuai konferenciára való meghívását.

A magyar jóvátétel.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, febr. 9.

Az osztrák kormány értesülése szerint Walko államtitkár Párisban a nagykövetek tanácsával legközelebb egy oly értelmű megállapodást létesít, hogy a jóvátételi összegbe beszámítják mindazon károkat, amelyeket a román, a jugoszláv és cseh megszállások okoztak.

Hózivatarok Görögországban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Athén, febr. 9.

Görögország több részében napok óta szakadatlanul esik a hó. Ilyen nagy havazásokra és zivatarokra ott emberemlékezet óta nincsen példa.

A magyar-cseh határkilgazitás.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Prága, febr. 9.

A magyar-cseh határkilgazitó-bizottság tegnap Munkácsra érkezett. A bizottság tizennégy francia tisztből, a magyar és cseh kormány képviselőiből áll.

HIREK

A hóvihár eltemetett két vonatot. Beogradból jelenti tudósítónk: Az ország minden részéből érkező jelentések szerint a havazás szakadatlanul tart. Szerajevo előtt a Hriwa-hegy lábánál egy hatalmas hólavina eltemette a Szerajevo felé igyekvő személyvonatot. A közelben fekvő állomásokról segélyvonatok indultak a szerencsétlenség színhelyére. A kiásási munkálatok folynak, ezideig azonban még semmi sem látszik a vonatból. Ugyanekkor befődött a hólavina egy személyvonatot Mostár környékén is. — Szerajevo a nagy havazás miatt már napok óta el van zárva az ország többi részétől. Az élelmiszerszállítás ily körülmények között lehetetlen.

Popova—Karakas mai hangversenye az orosz menekültek javára fél kilenc órákor kezdődik a Kaszinóban.

A „Viktória”-bál jegyeit a rendezőség a mai nap folyamán a Mangold cégnél helyezte el. Mindazok, akik meghívót kaptak, meghívójuk előmutatása mellett jegyüket már előre megválthatják, hogy a pénztárnál való álldogálást és várakozást elkerüljék. Alarcosok felvonulása 9 órákor.

A harmadik Popova—Karakas hangverseny. A beeskeréki orosz kolónia felkérésére a forgalom beszüntetése miatt ittkezdett két kiváló művész, Popova és Karakas, ma, péntek este fél kilenc órai kezdettel hangversenyt tart a Kaszinóban teljesen új műsorral. A koncert jövedelmét az orosz menekültek felségélyezésére fordítják.

A kultúregylet Petőfi-ünnepélye. A Torontálvármegyei (Bánati) Magyar Közművelődési Egyesület Petőfi-ünnepélyével a legnagyobb magyar lírikus emlékének adózik, mint ahogy Dante-ünnepélyével már kivette részét abból az ünnepelésből, amellyel az egész világ a Divine Comédia hallhatatlan költőjéről emlékezett az ötszáz éves évforduló alkalmából és amint Moliérnek, a klasszikus francia vígjátékírás megteremtőjének fog szentelni idei előadásciklusa során egy másik ünnepélyt. — A Petőfi-ünnepély vasárnap délután négy órai kezdettel lesz a helybeli Kaszinó nagytermében és azon felolvasás, szavalat és zenével fogják az előadók a nagy költő művészetét a közönség előtt ismertetni. Az egyesület tagjai az előadáson ingyen vehetnek részt, nemtagok öt dinár belépti díjat fizetnek.

Átutalások és csek-kiírások az összes kül- és belföldi piacokra, nevezetesen Bécs, Prága, Budapest és Berlinre legújtanosabban eszközölhetők — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Nagybeeskeréki Takarékpénztárnál (Korona-szálló épület I. emelet. Telefonszám 16.) Ugyanott a fennálló devizarendeletek értelmében árukivitelre vonatkozó valuta-biztosítások is nyújthatnak.

Popova—Karakas mai hangversenye az orosz menekültek javára fél kilenc órákor kezdődik a Kaszinóban.

Külföldi kifizetéseket és átutalásokat, valamint csek-beváltásokat legelőszobban közvetít a Nagybeeskeréki Népbank R.-T. (62. számú távbeszélő.)

Megdrágultak a fűszercikkek.

A külföldi áru áremelkedése. — Ut a gyártókat a fogyasztóig.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, febr. 9.

Jóval a háboru előtt azt hangoztatták szerteszét, hogy a drágaság hova-tovább elviselhetetlenné válik. Ugyanezt mondták a világháboru előtt s hasonló panaszokat hallottunk annak tartama alatt. Tavaly augusztusban is ezt a nótát sirták az emberek. Szeptemberben fellélegzettek a fogyasztók s újrongva fogadták az árak beklyóba szorításának a híret. Októberben meg szidták az ármaximálást mint a bokrot, szabadkereskedelemtől és az augusztusi árak visszatéréséről álmodoztak. Ma pedig 1922 február 9-ét mutat a naptár s ott vagyunk, ahol voltunk, a mi régi refrainünknel: borzasztó állapotok, mindennap drágább az élet.

Az árak felfelé való törekvésében, illetve drágulásában a napokban jelentékeny ugrás történt. Tegnap számunkban rámutattunk a piaci árak szökkenésére s ma már más téren beállott áremelkedésről is beszámolhatunk. A fűszercikkek közül nyanyis azok, a melyeket külföldről szereznek be, a napokban átlag négy-öt százalékkal megdrágultak, azontúl az SHS állam területén működő cukorgyárak a cukor nagyban eladási árát az eddiginél két koronával magasabban állapították meg.

A fűszercikkek áremelkedésének okait különféleképpen magyarázzák a kereskedők. Leginkább a nagy adóval, a szállítás ezernyi veszélyével és horribilis költségeivel, a megfizethetetlen vámokkal és a valuták értéknullázásával érvelnek és ezzel igyekeznek a váratlan meglepetés ijedelmét esökkönneni s eljárásukat indokolni. Némi-képpen igazuk is van nekik.

A behozatal útján beszerzett fűszercikkek magasabb árfolyama és ravasz értékelkedése csakhamar ráhuzta a „külföldi áru” elnevezést a legártatlanabb belföldi gyártmányra is. Így lettek külföldi csemegék az olyan fűszerek is, amelyek sohasem látták állítólagos anyaországukat, ami alapján véve még nem volna baj, ha az érte járó ellenértéket, a pénzt sem irányítanák az előbibehez, egyes élelmes kiskereskedők. Másrészt meg ha a nagykereskedő csak néhány százalékos ártöbbletet eszközöl is holmiján, a sokszor kerülő uton hozzájutó kiskereskedő a beszerzési áron felül természetesen, a tetemesebb fizetési kötelezettséghez képest, nagyobb jövedelmet kíván magának biztosítani. Így áll be aztán a néhány százalékos, csaknem jelentéktelen ártöbbletből, a vásárlóra nézve érzékeny drágulás.

Hogy számokkal is igazolhassuk állításainkat, tájékoztatásul közöljük néhány külföldről importált fűszercikkek mostani, zárójelben pedig a régebbi árát: kávé kilogrammja 160 korona (120), pótkávé 12 korona (9), rizs 48 korona (40), borsó 48 korona (40), lenese 60—48 korona (50—40). Ebből a néhány számból is már kiviláglik, hogy dacára annak, hogy a gyáros csak néhány százalékkal emelte a régi árát s a nagykereskedő is csupán négy-öt százalékos árkülönbözetet állapított meg, míg a fogyasztóhoz

kerül, tíz-tizenöt százalékkal többet követelnek mint amennyit az alapárhoz igazodva elkérhetnének.

A cukor ára is folytonosan hullámzik a kiskereskedőknél, holott ezelőtt hónapokig nem változtatták meg árjegyzéseiket a gyárak. Február elsejével az SHS területen működő cukorgyárak két koronával magasabbra emelték a cukor kilogrammját, ötven koronáról tehát ötvenkettőre. Kicsinyben 56 koronát kérnek, de ezzel nem elégednek meg s rövidesen 60-at fognak követelni.

A többi árakat követve, a liszt is a magasabb régiók felé indult, a fehér liszt 22 koronáról 23 koronára, a fekete pedig 20-ról 22-re ment fel. Ezután következik majd a kenyér és a többi élelmiszercikk s így halad minden, szépen a maga útján felfelé. Csak a fogyasztó helyzete vigasztalan. De az nem sokat számít...

Nagy havazás Beeskereken.

Tisztítják a vasuti pályatesteket.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, febr. 9.

Az országiszerte beállott nagy havazások rengeteg bajt és károkat okoznak mindenütt. Beeskereken tegnap változatlan volt az időjárás és ezideig semmi remény nem mutatkozik, hogy az enyhébbre fordul. Egész nap szüntelenül havazott s a felgyülemlt hó egyes helyeken már elérte az egy méter magasságot is. A városban alig lehet lebonnyolítani a közlekedést, a kocsit utakon és járdákon állandóan söprik és lapátolják a havat, a külkerületekben pedig több melléképület, a tetőre nehezedő nagy suly alatt összedől.

Szerda déli tizenkét óra óta szünetel a Vajdaságban a vasuti forgalom, ami szintén a hóvihar következménye. A vonatok a pályatesteken felgyülemlt hó miatt nem közlekednek, az áru-, teher- és személyszállítás tehát teljesen szünetel. Mivel a közlekedés megbénulása súlyosan érinti a kereskedelmet és egyeseket egyaránt, a beeskereki forgalmi főnökség minden igyekezettel azon munkálkodik, hogy a vonalakat mielőbb helyreállítva, a közlekedés normális menetét újra felvegye.

A forgalmi főnökség ezért elrendelte, hogy a hótisztítási munkálatokat azonnal megkezdjék. Tegnap kora reggel mindenfelé hóképeket küldtek és vasuti szerelvényeket szállították a nagyszámu munkásokat és katonákat, akik felváltva szakadatlanul dolgoznak a pályatestek rendbehozatalán. Abban az esetben, ha a havazás megszűnik és vágányokról sikerül a havat eltakarítani, rövidesen megindul a rendszeres vasuti közlekedés.

Az európai pénzügyi konzorcium.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, febr. 9.

Február közepén tartja alakuló ülését a cannesi háározat alapján létesülő nemzetközi pénzügyi konzorcium, amelynek feladata, Európa financiai konszolidációját megteremteni.

Románia, Bulgária, Jugoszlávia és Görögország szövetségben tömörülnek.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, febr. 9.

A kulisszák mögött az utóbbi hetekben fontos és az összes utódállamokat érintő tanácskozások folynak Románia, Bulgária, az SHS királyság és Görögország diplomatái között. Rögtön a háboru befejezése után beogradi politikai körökben felmerült az a terv, hogy a Balkán államai szoros szövetségben egyesüljenek. A tervet akkor nem lehetett megvalósítani, mivel Bulgária még hadiállapotban volt a többi államokkal és a neuillyi békét még nem írta alá. Később azután Benes eseb külügyminiszter koncepciója foglalkoztatta a beogradi, bukaresti, sőt az athéni diplomatákat is és a Balkán szövetség problémája háttérbe került. Benes kis ententje mindjobban épült, azonban az abban résztvevő balkáni államok csakhamar észrevették, hogy a kisentente főképpen Csehszlovákia érdekeit szolgálja és Románia és Jugoszlávia külpolitikai tekintetben mintegy Prága Vazalusai lettek. Most tehát ismét előtérbe került a balkáni szövetség eszméje. A balkáni szövetséget Jugoszlávia és Románia főképpen a kisentente ellensúlyozásaként alakítanák meg. Arról nincsen szó, hogy a két balkáni állam kilépjen a kisententéből, azonban pozíciójukat és tekintélyüket biztosíthatnák annak keretén belül, ha mint a Balkánszövetség vezetői léphetnének fel. A kisententében a másik két állam elégedettségére Prága játsza a főszerepet, de ez a viszony azonnal megváltozna, ha Románia és Jugoszlávia biztosítanák hatalmi pozíciójukat a Balkánon. Ez az oka annak, hogy bukaresti és főképpen beogradi diplomaták az utolsó hetekben Athénben és Szófiában tapogatództak abban az irányban, vajjon Görögország és Bulgária hajlandók volnának-e résztvenni a megalakítandó Balkánszövetségben.

A román és jugoszláv diplomaták akciója sikerrel járt. Ugy Görögország, mint Bulgária hajlandók a Balkánszövetségben való részvételre. Görögország ugyan az utóbbi időben erősen kacérkodott Itáliával, Jugoszlávia ellenlábásával. Eppen ezért részvételi hajlandósága a balkáni blokkban diplomáciai körökben meglepetést keltett. Görögország újabb orientációjának pedig igen egyszerű oka van. A mostani athéni kurzus még mindig nem látja biztosítottnak, illetőleg szilárdnak Konstantin király trónját. Olaszország támogatása ebben a tekintetben azonban inkább csak szavakban, mint tettekben nyilvánulhat meg. Angliában és Franciaországban a görög király nem örvendő vajmi nagy rokonszenvenek. Ugy Londonban, mint Párisban örülnének annak, ha Venizelos köztársasági agitációja sikerrel járna és a görög nép királyát száműzné. Ezzel a törekvéssel szemben azonban Románia, de főként Jugoszlávia igen megszilárdíthatná Konstantin király nagyon labilis alapokon nyugvó trónját. Az athéni kormány tehát szíves örömet vesz részt a balkáni blokkban.

Szófia viszont egyenesen lelke-

sedéssel karolta fel a tervet. Stambolinszky, jelenlegi miniszterelnök az entente készséges kreatúrája és azt hiszi, hogyha Bulgária a jó fiu szerepét játsza, úgy az entente segíteni fog az ország zilált közigazgatási állapotain. Eppen ezért Stambolinszky miniszterelnök lelkesedéssel tette magáévá a bukaresti és beogradi kezdeményezést és egy minapi négygyűlésen már be is jelentette, hogy minden remény meg van arra, hogy a legközelebbi időben megalakul a Balkánszövetség, amely a béke szilárd biztosítéka lesz. Ugyanakkor a bolgár miniszterelnök bejelentette azt is, hogy a Radoslavoff-kormányon kívül bíróság elé állítják a Gesoff és Malinoff-kormányokat is, amelyek „bűnösök” az 1912-iki, illetőleg az 1918-iki eseményekben, vagyis a második Balkánháboru előidézésében és az összeomlás előtt történt dolgokban.

A kedvező eredmény a bukaresti és beogradi diplomatákat arra készítette, hogy a tervet hamar dűlőre vigyék és a Balkánszövetséget mielőbb megalakítsák. Értesülés szerint a megalakulás még a tél folyamán megtörténik és ugyanakkor a beogradi és bukaresti kormányok hivatalos deklarációval ki fogják jelenteni, hogy az új alakulás semmiben sem érinti azon köteleességeiket, amelyeket a kisententbe való belépésükkor vállaltak és mindkét ország továbbra is tagja marad a kisententnek és együtt működik az abban résztvevő országokkal minden akciójában.

Szemere Pál.

Mégis ki akarják lakoltatni a bécsi hadtörténelmi levéltárat.

Beszélgetés Srbiák állami levéltárossal a hadtörténelmi osztály elnökével.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

A „Torontál” wieni szerkesztősége már több ízben foglalkozott azzal a veszéllyel, amely a wieni hadtörténelmi levéltárat, amely az utódállamok történelmének egyik legfontosabb és legértékesebb kincsésnyája, fenyegeti. A Winer Messe papirosztálya részéről igénylést jelentettek be a Stifts-kaserne azon szárnyára, ahol a hadtörténelmi levéltár el van helyezve. Már-már úgy látszott, hogy a levéltárat áthelyezik a Mosauer-kaserneba, ami maga után vonta volna rengeteg érték elkallódását és azonkívül legalább egy esztendőre megakadályozta volna a tudományos kutatás munkáját. A beogradi kormány ezért, mihelyt a tervről értesült, a bökesszerűsítésre hivatkozva, tiltakozást jelentett be az áthelyezés ellen. Ugy látszott, hogy a beogradi kormány tiltakozása eredménnyel járt, most azonban, miként a „Torontál” wieni szerkesztősége értesült, a Wiener Messe ismételt kérésére a minisztertanács ismét foglalkozni fog az áthelyezés kérdésével. A Wiener Messe megismételt ajánlatában magára vállalta az áthelyezkedés összes költségeit. Mivel ez az ügy egyaránt érdekli az utódállamokat, a „Torontál” wieni szer-

kesztője felkereste Srbik dr. állami levéltárost, a hadtörténelmi osztály főnökét, aki a beszélgetés során a következő kijelentéseket tette:

— A hadtörténelmi levéltár áttelepítése jelenleg, mikor a rendezetlen akták valóságos hegyei fekszenek még, egyet jelentene a katasztrófával. A nagy fáradsággal átnézett és rendezett akták nagyrésze a leggondosabb esomagolás mellett is ismét a legnagyobb összevisszaságba kerülne. Emellett az a veszély is fenyeget, hogy a leggondosabb felügyelet sem akadályozhatja meg egész aktaesomagok elkallódását és elhordását. A rendezési munkálatokat a költözködés hónapokig hátráltatná. A nemzeti államok jelenleg kutatásokat végeznek a levéltárban és bizonyára tiltakoznának az áttelepítés ellen, mert a békeszerződés alapján jogukban áll ezeket a munkálatokat folytaolagosan elvégezni. Különbséget kell tenni olyan levéltár között, amely már rendezve van és olyan között, amely rendezésre szorul. A nyáron például 2700 ládát nyitottak fel és a rendezetlen aktákat kiadtuk előszemlére. Míg ezek az akták rendezve lesznek, sok idő fog eltelni. Még sohasem volt egy levéltár oly rengeteg sok nagyfontosságú rendezetlen aktatömeg birtokában. Az áttelepítés nemcsak ezt a munkát hátráltatná, de egyes részleteiben végleg meghiusitná. Ugyanis, miként felemlítettem, fennáll a veszély, hogy rengeteg igen értékes akta elkallódik. Amikor 1921 júniusában az állami levéltár a Burgból áthurcolkodott a Stiftskasernenba, meggyőződhetünk, hogy ilyen áttelepítésnél rengeteg érték vesz el. A hadtörténelmi levéltár áttelepítését nem lehet úgy végezni, mint valami áruraktárát.

Nem elegendő valamilyen üres palotát erre a célra kijelölni. A termeknek meg is kell felelni erre a célra. Jelenleg háromszáz iroda áll rendelkezésünkre. Ujabbán még a volt tartalékkórház barakjait is igénybe vesszük. Erre azért volt szükség, mert a felszámoló munka egy részének befejezésével további harmincezer aktaköteggel szaporított gyűjteményünk. Ha azonban mégis sikerülne megfelelő palotát találni, úgy ezt előbb be kell rendezni, hogy azután az áttelepítés megkezdődhessen. Az adoptálási munkálatok elvégzésére legalább százötven asztalos, és lakatos szükséges. A Stiftskasernenben a szekrények be vannak építve a falba és csak szétszedett állapotban szállíthatók el. Az áttelepítés költségei a melyeket a Wiener Messe részvénytársaság oly nagylelkűen magára vállalt, biztosan jelentékenyen felülmúlják a háromszáz millió koronát.

Meg kell említenem, hogy a levéltárban nemcsak történelmi és tudományos kutatások, de szociológiai munkálatok is folynak. Az archivum aktáiból azonfelül sok esetben megállapították már az

utódállamok egyes polgárainak illetőségét. Ezeknek az aktáknak alapján sok esetben megállapították az özvegyi nyugdíjjogosultságot és számtalan ízben kétség kívül megállapítást nyert elveszettnek hitt katonák hősi halála. Az egyes utódállamok között felmerült vitás esetek elintézésére szintén sok esetben kell igénybe venni a hadtörténelmi levéltár aktáit. A wieni hadtörténelmi levéltár páratlan a maga nemében az egész világon és megbecsülhetetlen értékeket tartalmaz. Becsomagolása hónapokig tartó gondos munkát igényel. Becsomagolatlanul viszont nem szállítható.

Srbik főlevéltáros kijelentései minden esetre élénken megvilágítják azt a veszélyt, amely a wieni hadtörténelmi archivumot fenyegeti. Mivel, úgy látszik, a beogradi kormány tiltakozása ellenére is tovább folynak a tanácskozások az áttelepítésről, az összes utódállamoknak kollektíve tiltakozniok kellene ez ellen, mert bármily fontos legyen is közgazdasági szempontból a wieni vásár, mégis csak könnyebb a Messe számára helyiségeket találni, mint ezt a hatalmas levéltárat néhány hét alatt áttelepíteni.

A gyors áttelepítés (a Wiener Messe márciusban lesz, tehát alig van idő az áttelepítésre és becsomagolásra) az egész levéltár pusztulását vonhatja maga után. sz. p.

Elköltözés végett sürgősen

eladom bórkereskedésemet,

mely Bánát egyik legforgalmasabb üzlete, házzal együtt, valamint egy

modern lakóházat,

melyben egy lakás azonnal elfoglalható.

Láng András bórkereskedő,
206 Veliki Becskerek.

Elsőrangú

teherautók
új gummikkal, modern
gőzmosoda-
berendezés

villany- és gázüzemre,
eladó. 67000

Kaposi Oszkár Subotica,
Jelašićeva ul. 15. sz.

SENTÁN és vidékén HIRDE-
TÉSEKET a „TORONTAL”
részére felvesz

IFI. DÉNES JÓZSEF, Senta.

A Beogradi Prva Srpska Zemljoradnička Banka vojvodinai főfiókja
Veliki Becskerek

Petrogradska (Melenczei)
ul. 13. sz., saját épületében.

Fogad betéteket a legelőnyösebb feltételek mellett felmondással és felmondás nélkül; fizetéseket eszközöl Jugoszlávia minden helyiségében. Utón vannak nagymennyiségű földművelési gépek és eszközök, úgymint: Rud. Sack-féle leipzigiek, trierek, kukoricamorzsolók stb., amelyeket a földművelők legkedvezőbb feltételek mellett kaphatnak.

Telefon 100.

Sürgőnycim:
„Prvazemba“

Nemzetközi szállítmányozás

kitűnően szervezett speciális gyűjtőforgalom
hetenként lebonyolítandó gyűjtőkoesikban

WIEN-NOVISAD.

Mindennemű szállítások átvétele minden országból és minden országba. :: Kuláns feltételek. :: Gyors továbbítás.

A wieni piaci árak legszolidabb felszámítása.

Biztosítás! Reexpeditió! Elvámolások!

Vladimir Fischer & Co.

nemzetközi szállítás, export-import **NOVISAD,**
Petra Zrinyska u. 17. :: Fiók: Wien, IX., Berggasse 14.
207

Alapított 1885. évben.

Bellán Mátyás Rt.

mechanikai kendergyár és kötéláruparteleg, ČEB (Bačka).

Készít: kendereket és kőcokat, transmisiós-, hajó-, tutaj-, halász-, ruhászárító-, szénahordó- és kocsiköteleket, hámsztrángot, kötőféket, marhaköteleket stb. Malomfelvonó- és kárpitoshevedereket, könnyű lenvászonból hintőtakaró ponyvákat és kenderfonalból lópokrócsokat. Lóhálókat, halászhalókat, tennisz-közép és bekerítőhálókat, tornakészleteket, karzatos gyermekhintőket, függőágyakat stb. Nagy raktár jutafonalakban, valamint különféle zsinegek és zsinórokban.

Elismert legjobb gyártmányok a legolcsóbb naplárak mellett.
219

Fakereskedőknek

nagybani behozatal erdélyi deszka vagon-tételekben Zombolyán át, hajótételekben Orsova és Galacon át.

Asztalos- és építőáru, staffli, lécs és épületfa, dimenziósfa.

az általánosan ismert

GRASSL, SCHENK wieni cég palotailvai termelésből.

Tessék ajánlatot kérni a cég S. H. S. képviselőjétől:

Spitzer József fakereskedőtől Velika Kikinda.